

Олена Нежнік
аспірант ОРІДУ НАДУ при Президентіві України

АНАЛІЗ ЧИННОГО ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ САНАТОРНО-КУРОРТНИМ КОМПЛЕКСОМ УКРАЇНИ

У статті досліджується розвиток законодавчого забезпечення санаторно-курортного комплексу України, у тому числі: природних територій і природних лікувальних ресурсів, та механізми надання послуг із санаторно-курортного лікування. Визначено, що сучасний стан нормативно-правового забезпечення санаторно-курортної діяльності не є досконалим та не в повному обсязі дозволяє реформувати систему державного управління санаторно-курортним комплексом України. Запропоновано рекомендації щодо вдосконалення механізмів збалансованого державного регулювання санаторно-курортним комплексом у сучасних умовах.

Ключові слова: курорти, санаторно-курортний комплекс, природні лікувальні ресурси, природі території курортів, санаторно-курортне лікування та оздоровлення.

Olena Niezhnik

PUBLIC ADMINISTRATION OF THE SANATORIUM AND RESORT COMPLEX OF UKRAINE: CURRENT LEGISLATION ANALYSIS

Problem statement. SRC of Ukraine is a socially oriented health care industry which is represented by the great supplies of the therapeutic resources.

The current situation within SRC of Ukraine could be characterized, on the one hand, as a declining number of sanatorium and resort services, outdated resources that mismatch the needs and services for population, from the other – renovation of acting facilities, constructing the new ones that highly equipped and have qualitative treatment conditions and modern infrastructure.

The goal of the research is to analyse the trends of SRC functions concerning the main factors of their development: legislative documents that regulate the issues of resorts and their territories, natural therapeutic resources and provision of sanatorium and resort services.

The task of the research is to develop propositions on reconciling legislative documents in the field of public administration of SRC.

Main presentation of paper. Sanatorium and resort facilities are created according and based on the Law of Ukraine “Principles for Health Care Legislation of Ukraine”. All legal, organizational, economical and social principles are prescribed by the Law of Ukraine “About Resorts”.

The Law of Ukraine “On Environmental Protection” determines resort and therapeutic areas and establishes the edges of their sanitary protection as well as fixes the procedure to declare these territories as resort and therapeutic ones.

According to Cabinet of Ministers Decree № 1576 from 28.12.1996 “About Approval the List of Settlements Defined as the Resorts” there are 260 settlements that defined as the resorts with a certain land taxation procedure.

In order to ensure the effectiveness of using territories the Law of Ukraine “About General Scheme of Territories Planning in Ukraine” defines the list of territories that require getting a support from the state level (institutions).

The main requests for defining territory as a resort area are the presence of natural therapeutic resources within a certain territory and the existence of favourable climate conditions for treatment.

To guarantee a social support in 2001, there was adopted the Law of Ukraine “On Compulsory State Insurance due to Temporary Disability and Expenses Related to Burial”. This Law defines the basic requirements for providing with the services and therapeutic treatments (rehabilitation) for the insured persons. In the same year the Social Insurance Fund had been created. That Fund gave insurances against industrial accidents or professional diseases and was responsible for annual planning and distribution of sanatorium vouchers.

For improving legislation and legalizing the employees payments fund in 2014 there was enacted the Law of Ukraine “On Compulsory Social State Insurance”.

One of the factors that break the development of SRC is the Law of Ukraine “About Purchase of Goods, Works and Services for Government Expenses”. In the Law it is stated that Government Fund includes Social Insurance Funds and State Obligatory Social Insurance Funds. Instead, the Social Insurance Fund belongs to the extra budgetary funds that are not included into the State Budget of Ukraine and have to be used only for the purpose provided on the needs of the insured people.

Thus, we can state about substantial controversy in the case of using money of the Social Insurance Fund at the state level.

Conclusions. We consider SRC as the integrated administrative structure. The causes for imperfect SRC condition lie in the unbalanced administrative structure based on inconsistency of current legislation. The development of SRC is not corresponding to the potential of the therapeutic resources. Still there are no solutions on the issues as follows: there is lack of protection of therapeutic resources and resort areas; there is a misbalance in legislative documents that regulate SRC activities; and, there is a complexity in the functioning of the organizational mechanism of distribution of sanatorium vouchers through the Social Insurance Fund.

Perspectives of the research. Public administration of the SRC development requires additional examination of the management issues of the therapeutic and resort areas in modern conditions, contemporary methods of distribution of free-paid (partly paid) from public funds sanatorium vouchers and resources of their financing.

Keywords: resorts, sanatorium and resort complex, natural therapeutic resources, natural resort territories, sanatorium and resort treatment and recovering.

ОСОБЕННОСТИ ДЕЙСТВУЮЩЕГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА В СФЕРЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ САНАТОРНО-КУРОРТНОГО КОМПЛЕКСА УКРАИНЫ

Исследовано современное состояние законодательного обеспечения санаторно-курортного комплекса Украины и представлены предложения относительно оптимизации нормативно-правовых актов в курортной сфере.

Ключевые слова: курорты, санаторно-курортный комплекс, природные лечебные ресурсы, природные территории курортов, санаторно-курортное лечение и оздоровление.

Постановка проблеми

☞ Санаторно-курортний комплекс України (далі СКК) – соціально орієнтована індустрія здоров'я, представлена великим запасами різноманітних природних лікувальних ресурсів.

Перебування України у складі СРСР суттєво позначилося на формуванні та становленні системи законодавства держави. Управління природними ресурсами та курортною сферою України були підпорядковані СРСР, де працювала централізована система регламентації курортної справи.

Сучасний розвиток санаторно-курортного комплексу України характеризується наявністю суттєвих протиріч у його організаційній структурі, спрямованості розвитку, стану якісних і кількісних характеристик.

З одного боку, сучасний розвиток СКК, позначається падінням досягнутих раніше кількості надання санаторно-курортних послуг, застарілою матеріальною базою та невідповідністю сучасним потребам населення їх послуг. З іншого боку, зацікавленістю наявних та потенціальних забудовників в оновлення діючих та будівництві нових санаторно-курортних закладів з якісними умовами лікування, проживання та створення сучасної інфраструктури курортних територій, зростання попиту на вітчизняні санаторно-курортні послуги з боку населення України та іноземців.

☞ Проблеми управління СКК України досліджували науковці К. Бабов [3,5], В. Борозняк [1], Н. Влащенко [2], М. Лобода [4], І. Каракаша [6].

Зокрема, К. Бабов розглядає природні території та природні лікувальні ресурси України, аналізує нормативні документи у курортній сфері, В. Борозняк аналізує перспективи розвитку вітчизняного туризму та курортів, Н. Влащенко досліджує стратегічні та ситуаційні завдання розвитку та формування доступності СКК, історію санаторіїв та оздоровниць. І. Каракаша розглядає природноресурсове право України.

Проведений аналіз нормативно-правових актів України, постанов Ради Міністрів СРСР, Української РСР, що регламентують діяльність СКК.

☞ Необхідність дослідження механізмів державного регулювання, формування, управління й розвитку санаторно-курортного комплексу України.

☞ Мета дослідження – проаналізувати тенденції функціонування СКК, основних чинників його розвитку, серед яких: нормативно-правові акти про курорти, їх території, природні лікувальні ресурси, надання послуг із санаторно-курортного лікування. Надати пропозиції щодо шляхів правого врегулювання неузгоджених між собою нормативно-правових актів у сфері державного управління СКК.

☞ Санаторно-курортні заклади створюються у порядку, передбаченому у статті 67 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я») [8]. Діяльність санаторно-курортних закладів

здійснюється у порядку, передбаченому законодавством про курорти, для забезпечення надання належної медичної допомоги, повноцінного лікування, медичної реабілітації та профілактики захворювань шляхом прийняття громадянами лікувальних процедур, створення належних умов їх проживання, харчування та одержання культурно-побутових послуг.

Відкриття санаторно-курортного закладу, встановлення його спеціалізації (медичного профілю) та медичних показань і протипоказань для санаторно-курортного лікування здійснюється за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я.

Слід відзначити, що вперше за роки незалежності України, завдяки прийняттю у 2000 році Закону України «Про курорти», на законодавчому рівні визначені правові, організаційні, економічні та соціальні засади розвитку курортів, задля забезпечення використання природних лікувальних ресурсів з ціллю лікування та оздоровлення населення.

Відповідно до ст. 3 Закону України «Про курорти», державна політика у сфері курортної справи визначається Верховною Радою України та будується на принципах законодавчого визначення умов і порядку організації діяльності курортів, забезпечення доступності санаторно-курортного лікування для всіх громадян, врахування попиту населення на конкретні види санаторно-курортних послуг при розробці та затвердженні загальнодержавних і місцевих програм розвитку курортів, економічного та раціонального використання природних лікувальних ресурсів і забезпечення їх належної охорони, сприяння перетворенню санаторно-курортного комплексу України у високорентабельну та конкурентоспроможну галузь економіки [13].

До прийняття Закону України «Про курорти», Постановами Ради Міністрів СРСР Ради Міністрів УРСР було визначено 11 курортів загальносоюзного значення (Євпаторія, Саки, Трускавець, Моршин, Бердянськ, Куяльник, Одеська група курортів, курорти Південного узбережжя Криму, Феодосія, Планерське, Курортне) та 15 – республіканського значення (Березівські мінеральні води Харківської обл., «Верховина» та «Синяк» Закарпатської обл., «Ворзель» та «Конча-Заспа» Київської обл., Кирилівка Запорізької обл., Любін Великий та Немирів Львівської обл., Миргород Полтавської обл., Сваліявська група курортів Закарпатської обл., Слов'янськ та Слов'яногірськ Донецької обл., Сатанів Хмельницької обл., Хмільник Вінницької обл.), затверджено округи та санітарні зони 27 курортів та положення про 33 курорти [3].

Тому в 1991 році був прийнятий Закон України «Про охорону природного навколишнього середовища», згідно з яким курортними та лікувально-оздоровчими зонами визначаються території, які мають виражені природні лікувальні фактори, сприятливі для лікування й оздо-

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

Виклад основного матеріалу

Мета

ровлення людей. З метою охорони природних якостей та лікувальних факторів курортних зон встановлюються округи їх санітарної охорони, у межах яких забороняється діяльність, яка суперечить їх цільовому призначенню або може негативно впливати на лікувальні якості та санітарний стан територій, що підлягає особливій охороні. Законодавчо закріплено порядок оголошення природних територій курортними та лікувально-оздоровчими [14].

Статтею 4 Закону України «Про курорти» за характером природних лікувальних ресурсів курорти України поділяють на курорти державного значення, природні території яких мають особливо цінні та унікальні природні лікувальні ресурси та курорти місцевого значення, на території яких знаходяться загальнопоширені природні лікувальні ресурси. Лікувальні ресурси використовуються з метою лікування, медичної реабілітації та профілактики захворювань [13].

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 28.12.1996 р. № 1576 «Про затвердження переліку населених пунктів, віднесених до курортних» [17], до курортів віднесено 260 населених пунктів.

Але це не перелік курортів, створених відповідно до курортного законодавства, це лише перелік населених пунктів, режим оподаткування яких земельним податком визначається в особливому порядку. Крім того, на момент віднесення до курортних, вони знаходилися на території населених пунктів, а не на землях оздоровчого призначення. Лише незначну частину таких земельних ділянок переведено в категорію оздоровчого призначення [6].

На сьогодні в Україні функціонує шість курортів державного значення, понад 20 природних курортних територій, за наявності унікальних природних ресурсів мають підстави для оголошення їх відповідно до Закону України «Про курорти», курортами державного значення.

З метою забезпечення ефективного використання територій, що мають особливу господарську, екологічну, наукову, естетичну цінність, у статті 5 Закону України «Про Генеральну схему планування території України» визначений перелік територій з рекреаційним та оздоровчим потенціалом, розвиток яких потребує державної підтримки:

- територій із значним природоохоронним, рекреаційним, оздоровчим, історико-культурним потенціалом, високим рівнем виробничо-містобудівного освоєння та природно-техногенної небезпеки - приміські зони міст Києва, Харкова, Дніпропетровська, а також Кримське узбережжя Чорного моря, Закарпатська область, заплави річки Сіверський Донець, курорти Бердянськ, Трускавець, гірла річок Дніпра, Дунаю, Дністра, Південного Бугу;
- територій із значним природоохоронним, рекреаційним, оздоровчим та історико-культурним потенціалом і низьким рівнем розвитку соціальної та інженерно-транспортної інфраструктури і природно-техногенної небезпеки – Полісся, Східні Карпати, узбережжя Азовського моря, район Чорноморського біосферного заповідника [10].

Таким чином, території зазначених у переліку регіонів України, визначені як оздоровчі та рекреаційні, зможуть розраховувати на підтримку з боку держави для подальшого розвитку.

Постановою Кабінету Міністрів України від 29.08.2002 р. № 1291 «Про забезпечення реалізації Закону України «Про Генеральну схему планування території України», визначається за необхідним постійний моніторинг кількості, місткості та розповсюдження на оздоровчих та рекреаційних закладах за видами. Також постійним

має бути визначення кількості громадян, які лікувалися та відпочивали у оздоровчих та рекреаційних закладах, з урахуванням відсотків загальної кількості місць.

Відповідно до заходів з реалізації Генеральної схеми планування території України, на загальнодержавному рівні необхідно розробити схему планування територій узбережжя Чорного та Азовського морів у період з 2003–2020, та здійснити коригування генеральних планів курортів державного значення 2004–2010 [15].

За характером природних лікувальних факторів курорти України поділяють на кілька типів: бальнеологічні, грязеві, кліматичні, курорти з кількома лікувальними факторами: бальнеокліматичні та кліматобальнеогрязеві.

Слід відзначити, що актуальним є питання щодо перегляду та уточнення спеціалізації санаторно-курортних закладів, з урахуванням досліджень стосовно гідромінеральної бази, що використовується санаторіями, залучення до лікувального процесу нових природних лікувальних ресурсів тощо [3].

Основною умовою існування курортів, а відповідно й СКК України, є наявність на їх території природних лікувальних ресурсів, до яких, згідно із статтею 6 Закону України «Про курорти» відносяться мінеральні і термальні води, лікувальні грязі та озокерит, ропа лиманів та озер, морська вода, природні об'єкти і комплекси із сприятливими для лікування кліматичними умовами, придатні для використання з метою лікування, медичної реабілітації та профілактики захворювань.

Найбільш цінними серед них є мінеральні води і лікувальні грязі практично всіх бальнеологічних типів, узбережжя Чорного та Азовського морів, гірсько-лісові масиви Криму та Карпат. Представлені практично усі види кліматичних курортів – гірські, лесові, лісостепові, приморські [5].

Територіальна організація лікувальної та оздоровчої діяльності санаторно-курортних закладів залежить від розповсюдження та потенціалу природних лікувальних ресурсів. Таким чином, на сьогодні однією з основних завдань розвитку СКК України є обґрунтування вимог до стану природних лікувальних ресурсів, з метою визначення рекреаційних можливостей територій та курортної інфраструктури, яке є одним з основних в процесі надання природним територіям статусу курортних, буде сприяти координації розвитку відповідних галузей економіки, курортної справи, оптимального використання природних лікувальних ресурсів.

З урахуванням властивостей природних лікувальних ресурсів, додатних для лікування, медичної реабілітації та профілактики захворювань, медичний профіль закладів визначається ст. 5 Закону України «Про курорти» [13].

Земельним Кодексом України регулюються відносини, пов'язані з використанням та охороною земель курортів і лікувальних місцевостей, які входять до складу земель оздоровчого призначення. Згідно з нормами Кодексу, на територіях курортних та лікувально-оздоровчих місцевостей встановлюються округи та зони санітарної (гірничо-санітарної) охорони [7]. Отже, землі курортних та лікувально-оздоровчих місцевостей досить не виділені в окрему категорію та входять до складу більш загальної категорії земель оздоровчого призначення.

Постановою Кабінету Міністрів України від 11.07.2001 р. № 805 «Про затвердження Загального положення про санаторно-курортний заклад» визначено, що санаторно-курортний заклад – це заклад охорони здоров'я, що забезпечує надання громадянам послуг лі-

кувального, профілактичного та реабілітаційного характеру з використанням природних лікувальних ресурсів курортів [16].

Згідно з Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 28.10.2002 р. № 385 «Про затвердження переліків закладів охорони здоров'я, лікарських, провізорських посад та посад молодших спеціалістів з фармацевтичною освітою у закладах охорони здоров'я» до санаторно-курортних закладів відносяться санаторії (у т.ч. дитячі, однопрофільні, багатпрофільні, спеціалізовані), санаторії для дітей з батьками, санаторії-профілакторії, дитячі оздоровчі центри, міжнародні дитячі медичні центри, курортні поліклініки, бальнеологічні лікарні та грязелікарні [21].

СКК ніколи не був самостійною галуззю: медична складова курортної діяльності регламентувалася Міністерством охорони здоров'я, тенденції і напрями розвитку сфери курортів (кількість підприємств санаторно-курортного комплексу, динаміка і структура обслугованих рекреантів, фінансування розвитку курортної інфраструктури) – державними підрозділами, що регламентують діяльність сфери туризму. Проте туристська сфера справляє незначний вплив на СКК, оскільки останні 20 років орган державного управління сферою туризму зазнав загалом дев'ять реорганізацій [2].

Відповідно до Постанови КМУ від 10.09.2014 р. № 442 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади», Державне агентство з туризму та курортів ліквідоване, його функції покладено на Міністерство економічного розвитку і торгівлі [18]. Проте, досить у структурі міністерства не визначений механізм управління курортною сферою.

Фактично, державне управління СКК ускладнено існуванням одразу двох центральних органів виконавчої влади, які відповідно до своїх повноважень, виконують функції з державного управління курортів. На Міністерство економічного розвитку і торгівлі покладені функції у сфері туризму та курортів, крім здійснення державного нагляду (контролю). Міністерство охорони здоров'я виконує функції з реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я, затверджує порядки медичного відбору й направлення на санаторно-курортне лікування та здійснює державний контроль надання лікувально-профілактичної допомоги.

Через довготривалу невизначеність щодо центрального виконавчого органу виконавчої влади, який би виконував функції з державного управління в СКК, розроблено та схвалено дві Концепції розвитку курортів України:

1. Розпорядження Кабінет Міністрів України від 23.04.2003 р. № 231-р. «Концепція розвитку санаторно-курортної галузі» [19]. Розробником Програми розвитку СКК на 2005-2015 рр. визначено Міністерство охорони здоров'я, якому було доручено розробити проєкт Державної програми до 1 червня 2004 р. на розгляд Кабінетові Міністрів України;

2. Розпорядження КМУ від 01.08.2013 р. № 638-р «Про схвалення Концепції Державної цільової програми розвитку туризму та курортів на період до 2022 року» [20]. Державне агентство з туризму та курортів визначено замовником Програми розвитку туризму та курортів на період до 2022 року. Міністерству інфраструктури доручено, разом з іншими центральними та місцевими органами виконавчої влади розробити та подати до 1 грудня 2013 року Кабінетові Міністрів України проєкт Державної цільової програми розвитку туризму та курортів на період 2020 року. Розпорядження не є чинним, через ліквідацію Державної агенції туризму і курортів.

Прийняття за період 2003–2013 рр. двох Концепцій Державних програм розвитку СКК, які не призвели до прийняття Програм розвитку курортної галузі у зазначені строки, ще раз підкреслює невизначеність на державному рівні єдиної політики в сфері управління курортів.

Важливу роль у системі управління і забезпечення розвитку СКК відіграє нормативно-правове забезпечення його діяльності. Воно базується на системі нормативно-правових актів, які розроблялися різними структурами державного управління [2].

Наказ Міністерства охорони здоров'я СРСР від 16.05.1983 р. № 580 «Про затвердження правил відбору і направлення хворих (дорослих, підлітків і дітей) на санаторно-курортне та амбулаторно-курортне лікування» [22]. Цей наказ діючий, регламентує порядок надання санаторно-курортними путівками громадян, які потребують лікування та оздоровлення та визначає медичну частину.

Відповідно до Постанови Ради Міністрів Української РСР від 23.04.1960 р. № 606 «Про передачу профспілкам санаторіїв і будинків відпочинку Міністерства охорони здоров'я УРСР» [23], Міністерством охорони здоров'я УРСР були передані Українській республіканській Раді профспілок: всі діючі госпрозрахункові санаторії (крім туберкульозних) загальною кількістю 73 об'єкти на 23586 ліжок, 92 будинки відпочинку на 20997 ліжок, 8 санаторних пансіонатів на 1510 ліжок, курортні поліклініки, які знаходились у віданні Головного управління курортів, санаторіїв і будинків відпочинку Міністерства охорони здоров'я УРСР, а також санаторії (крім туберкульозних) і будинки відпочинку, що будувались.

Таким чином практично всі санаторно-курортні заклади Радянської України були передані у користування профспілкам. Санаторно-курортні путівки виділялися профспілковими організаціями, які проводили розподіл путівок (курсівок) за наявності медичних показань для санаторно-курортного лікування з рекомендаціями його проходження (форма № 070/у). Фінансування проводилось за рахунок профспілкових внесків працюючих та частково за рахунок Міністерства соціальної політики.

У 60-70 роках ХХ сторіччя, внаслідок передання курортів профспілкам України, швидкого розвитку набули санаторно-курортні заклади.

Найпотужнішою системою з практичного використання природних лікувальних факторів була і залишається санаторно-курортна мережа профспілок України. До 90-років минулого сторіччя ліжковий фонд цього відомства становив 100 тис. місць, оскільки був розрахований на задоволення потреб всього колишнього Радянського Союзу [4].

За часів незалежності України ця система була зруйнована, профспілки втратили свою значущість. З метою відтворення соціальної підтримки населення у 2001 р. був прийнятий Закон України «Про загальнообов'язкове держане страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням» [11], яким визначаються правові, організаційні та фінансові основи надання послуг із санаторно-курортного лікування та оздоровлення застрахованим особам та членам їх сімей.

У 2001 році створений Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань (ФСС). Фонд щорічно складає план розподілу санаторно-курортних путівок [2].

Однак, через недосконалість деяких норм та задля легалізації фонду оплати труда для працівників 28.12.2014 року прийнятий Закон України «Про вне-

сення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці» та введено в дію Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [9], яким визначаються, у тому числі: правові, фінансові та організаційні засади загальнообов'язкового державного соціального страхування, охорони життя та здоров'я.

Одним з чинників, що затримують розвиток СКК є Закон України «Про закупівлю товарів, робіт та послуг за державні кошти» [12]. Згідно до норм чинного закону, необхідно проводити закупівлі із застосуванням тендерних процедур, якщо сума закупівлі перевищує 100 тис. грн. для товарів та 300 тис. грн. для послуг. Статтею 1 Закону закріплено, що до державних коштів відносяться, зокрема, кошти фондів соціального страхування, кошти загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Натомість, у обох редакціях законів України «Про загальнообов'язкове державне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням» та «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», що регламентують та зберігають права працюючих на загальнообов'язкове страхування, кошти фондів соціального страхування не є державними коштами. Так у редакції Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» у статті 4 визначено, що кошти Фонду не включаються до складу Державного бюджету України та використовуються тільки за цільовим призначенням [9].

Віднесення коштів фонду соціального страхування до державних коштів суперечить 4 пункту статті 4 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», оскільки кошти фонду належать до цільових позабюджетних коштів, не включаються до Державному бюджету України, не підлягають вилученню та використовуються тільки за цільовим призначенням, на передбачені потреби застрахованих.

Отже, існує суттєве протиріччя щодо використання коштів Фонду соціального страхування.

Чинна редакція Закону України «Про закупівлю товарів, робіт та послуг за державні кошти» відносно проведення тендера на кошти ФСС унеможлиблює надання своєчасних і якісних послуг із санаторно-курортного лікування та оздоровлення застрахованим особам та членам їх сімей. Як показує практика проведення торгів на придбання послуг із санаторно-курортного лікування, де основним критерієм є їх вартість, переможцями стають санаторно-курортні заклади, в яких лікувальна та матеріальна база не в повній мірі відповідає сучасним вимогам для надання якісного санаторно-курортного та відновлювального лікування [2].

СКК є інтегрованою державною управлінською структурою, яка має історію свого формування, становлення і розвитку. Основними причинами недосконалості сучасного становища СКК є розбалансованість структури управління цією сферою через неузгодженість чинного законодавства. Сучасний стан розвитку СКК не відповідає наявному потенціалу природних лікувальних ресурсів. Не вирішене питання щодо захисту природних лікувальних ресурсів та земель курортних та лікувально-оздоровчих місцевостей. Ситуацію ускладнює наявність протиріч у нормативних документах, які регулюють санаторно-курортну діяльність, і складність організаційного механізму обігу санаторно-курортних путівок через Фонд соціального страхування.

Перспективи подальшого дослідження. Державне управління розвитком СКК недостатньо вивчена. Потребують додаткового вивчення механізми управління санаторно-курортною сферою у сучасних умовах, механізми обігу безоплатних та частково оплачуваних за державні кошти санаторно-курортних путівок, а також їхнього фінансування.

Література.

1. Борозняк В. С. Перспективи розвитку українського туризму / В. С. Борозняк // Бізнес. – 2005. – №15. – С. 15–16.
2. Влащенко Н. М. Забезпечення соціально-економічного розвитку регіонального санаторно-курортного комплексу: монографія / Н. М. Влащенко; Харк. Нац. акад. міськ. Госп-ва. – Х. : Вид-во ТОВ «Друкарня МАДРИД», 2012. – 254 с.
3. Курорти України державного та місцевого значення / За ред. К. Д. Бабова, О. М. Нікіпелової. – Одеса, ПАЛЬМІРА, 2010 – 220 с.
4. Курорти України. Минуле та сучасне. Санаторно-курортні заклади ЗАТ «Укпрофоздоровниця». – К. : ТАМЕД, 2002. – 304 с.
5. Курорти та санаторії України: Науково-практичний довідник / За редакцією проф., д.мед.н. К. Д. Бабова, проф., д.мед.н. В. В. Єжова та д.мед.н., ров.н.с. О. М. Торохтіна. – Київ: Видавничий дім «Фоліант», 2009. – 432 с.
6. Природоресурсове право України: навч. посіб. / за ред. І. І. Каракаша. – К. : Істина, 2005. – 376 с.
7. Земельний Кодекс України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.
8. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я». – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>.
9. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці». – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/77-19/page>.
10. Закон України «Про Генеральну схему планування території України». – [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3059-14>.
11. Закон України «Про загальнообов'язкове державне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням». – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2240-14/page>.
12. Закон України «Про закупівлю товарів, робіт та послуг за державні кошти». – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1490-14>.
13. Закон України «Про курорти». – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2026-14>.
14. Закон України «Про охорону природного навколишнього середовища». – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>.
15. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 серпня 2002 р. № 1291 «Про забезпечення реалізації Закону України «Про Генеральну схему планування території України». – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1291-2002-%D0%BF>.
16. Постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2001 № 805 «Про затвердження Загального поло-

ження про санаторно-курортний заклад» . – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/805-2001-%D0%BF>.

17. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.1996 р. № 1576 «Про затвердження переліку населених пунктів, віднесених до курортних».– [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1576-96-%D0%BF>.

18. Постанова КМУ від 10.09.2014 року № 442 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади».– [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-%D0%BF>.

19. Розпорядження Кабінет Міністрів України від 23 квітня 2003 р. «Про Концепцію розвитку санаторно-курортної галузі»: № 231-р. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/231-2003-%D1%80>.

20. Розпорядження КМУ від 1 серпня 2013 р. № 638-р «Про схвалено Концепції Державної цільової програми розвитку туризму та курортів на період до 2022 року»– [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/231-2003-%D1%80>.

21. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 28.10.2002 № 385 «Про затвердження переліків закладів охорони здоров'я, лікарських, провізорських посад та посад молодших спеціалістів з фармацевтичною освітою у закладах охорони здоров'я».– [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0892-02>.

22. Наказ Міністерства охорони здоров'я СРСР від 16.05.1983 р. № 580 «Про затвердження правил відбору і направлення хворих (дорослих, підлітків і дітей) на санаторно-курортне та амбулаторно-курортне лікування».– [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0580400-83>.

23. Постанова Ради Міністрів Української РСР від 23 квітня 1960 року № 606 «Про передачу профспілкам санаторіїв і будинків відпочинку Міністерства охорони здоров'я УРСР».– [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/606-60-%D0%BF>.